

Bazy Danych i Usługi Sieciowe

Język PHP

Paweł Witkowski

Wydział Matematyki, Informatyki i Mechaniki

Jesień 2011

Plan wykładu

- 1 Język PHP
- 2 Składnia PHP
- 3 Dostęp do bazy danych
- 4 Przetwarzanie danych z formularzy

- 1 **PHP: Hypertext Preprocessor**
- 2 Język skryptowy interpretowany na serwerze www
- 3 Kod może być zanurzany w plikach HTML
- 4 Służy to tworzenia interaktywnych aplikacji internetowych
- 5 Skrypty PHP generują kod HTML wysyłany do klienta przez serwer

Przykład

Witaj świecie - HTML + PHP

```
<html>
<head>
<title>PHP: Witaj świecie</title>
</head>
<body>
<p><?php echo "Witaj świecie!"; ?></p>
</body>
</html>
```

Przykład c.d.

Witaj świecie - wygenerowany HTML

```
<html>
<head>
<title>PHP: Witaj świecie</title>
</head>
<body>
<p>Witaj świecie!</p>
</body>
</html>
```

Widok w oknie przeglądarki

Witaj świecie!

Jak działa PHP?

- 1 Serwer www dostaje żądanie zasobu zawierającego kod PHP
- 2 Przekazuje zasób do interpretera PHP, który wykonuje instrukcje zawarte w znacznikach `<?php i ?>`
- 3 Interpreter PHP zastępuje fragmenty w znacznikach `<?php i ?>` przez kod HTML wygenerowany przez skrypty
- 4 Serwer www dostaje wygenerowany kod HTML od interpretera PHP
- 5 Kod HTML jest wysyłany do klienta

Przetwarzanie dokumentu PHP

- 1 Znaczniki HTML poza fragmentami ograniczonymi `<?php i ?>` są przepisywane bez zmian
- 2 Kod otoczony `<?php i ?>` jest interpretowany, wykonywany i zastępowany przez wypisywany tekst

Przetwarzanie dokumentu PHP

```
<h1>Tytuł</h2>  
<?php echo '<h3>Podtytuł</h3>'; ?>  
<p>Dalszy ciąg tekstu.</p>  
<p><?php echo 'Zakończenie'; ?></p>
```

Co można zrobić przy pomocy PHP?

- 1 Używać wielokrotnie fragmentów kodu w różnych plikach HTML
- 2 Przetwarzać dane z formularzy
- 3 Wyświetlać zawartość z bazy danych na serwerze
- 4 Wysyłać wiadomości e-mail
- 5 Generować obrazy
- 6 **Wykonywać operacje na plikach**

Instrukcje, zmienne, komentarze

Koniec instrukcji - ;

```
echo 'Witaj świecie';
```

Zmienne - \$

```
echo $napis;
```

Komentarze - // lub /*...*/

```
echo 'Witaj'; // Komentarz do końca linii
```

```
/* Komentarz
```

```
w kilku
```

```
liniach */
```

Instrukcja warunkowa

if-else

```
<?php
if ($zmienna1 == $zmienna2 ) {
    echo '<p>Zmienne są równe</p>';
}
else {
    echo '<p>Zmienne nie są równe</p>';
}
?>
```

Instrukcja warunkowa w kawałkach

if-else

```
<?php
if ($zmienna1 == $zmienna2) {
?>
<p>Zmienne są równe.</p>
<?php
} else {
?>
<p>Zmienne nie są równe.</p>
<?php
}
?>
```

Typy danych

1 Cztery typy skalarne

- 1 boolean
- 2 integer
- 3 float
- 4 string

2 Dwa typy złożone

- 1 array
- 2 object

3 Dwa typy specjalne

- 1 resource
- 2 NULL

Typy danych - przykłady

```
$logiczna = TRUE;  
$napis1 = "Tekst";  
$napis2 = 'Inny tekst';  
$liczba1 = 12;  
$liczbaNapis = "15";  
$wynik = $liczba1 + $liczbaNapis;  
echo $wynik; // Zostanie wypisane 27
```

Wartości logiczne

- 1 Słowa kluczowe TRUE i FALSE
- 2 Wielkość liter nie ma znaczenia
- 3 Liczby i napisy mogą być rzutowane na wartości logiczne
- 4 Jako FALSE uznawane są
 - 1 liczba całkowita 0
 - 2 liczba zmiennoprzecinkowa 0.0
 - 3 pusty łańcuch znaków ""
 - 4 łańcuch znaków "0"
 - 5 pusta tablica
 - 6 pusty obiekt
 - 7 NULL
- 5 Pozostałe wartości interpretowane są jako TRUE (w tym np. -1)

Łańcuchy znaków

Pojedynczy cudzysłów

```
echo 'Jakiś tekst';
```

```
echo 'Arnold once said: "I´ll be back"'
```

Podwójny cudzysłów - dodatkowe przetwarzanie

```
echo "Jakiś tekst \n i dalszy ciąg w nowej linii";
```

```
echo "Wartością zmiennej jest: $zmienna";
```

Operacje na łańcuchach znaków

echo

```
<?php echo 'Witaj świecie';?>
```

echo ze zmienną

```
<?php $imie = 'Tomasz'; echo "Witaj $imie"; ?>
```


Operatory

Operatory arytmetyczne

Operator	Opis	Wartość
$5 - 3$	odejmowanie	2
$5 + 3$	dodawanie	8
$5 * 3$	mnożenie	15
$15 / 3$	dzielenie	5
$16 \% 5$	reszta z dzielenia	1

Operatory

Operatory porównania

Operator	Opis	Kiedy prawda
$a == b$	równe	a i b są równe bez kontroli typu
$a === b$	tożsame	a i b są równe i tego samego typu
$a < b$	mniejsze	a jest mniejsze od b
$a > b$	większe	a jest większe od b
$a <= b$	mniejsze równe	a jest mniejsze lub równe b
$a >= b$	większe równe	a jest większe lub równe b
$a != b$	nierówne	a i b są różne bez kontroli typu
$a !== b$	nietożsame	a i b są różne lub różnych typów
$a <> b$	nierówne	a i b są różne bez kontroli typu

Operatory

Operatory logiczne

Operator	Opis	Kiedy prawda
$a \text{ and } b$	koniunkcja	a i b są prawdą
$a \ \&\& \ b$	koniunkcja	a i b są prawdą
$a \text{ or } b$	alternatywa	a lub b są prawdą
$a \ \ b$	alternatywa	a lub b są prawdą
$a \ \text{xor} \ b$	alternatywa wykluczająca	a albo b są prawdą
$!a$	negacja	a nie jest prawdą

Operatory

Operatory przypisania

Wyrażenie	Wartości zmiennych po wykonaniu
<code>\$a = 5</code>	<code>a=5</code>
<code>\$b = \$a = 5</code>	<code>a=5, b=5</code>
<code>\$c = \$a++</code>	<code>a=6, c=5</code>
<code>\$d = ++\$a</code>	<code>a=7, c=6</code>
<code>\$a += 3</code>	<code>a=10</code>
<code>\$a -= 5</code>	<code>a=5</code>
<code>\$a *= 3</code>	<code>a=15</code>
<code>\$a /= 5</code>	<code>a=3</code>
<code>\$a .= ' słońcie'</code>	<code>a= 3 słońcie</code>

Dostęp do bazy danych

- 1 Istnieją rozszerzenia pozwalające na połączenia z różnymi bazami danych
 - 1 SQLite;
 - 2 MySQL
 - 3 PostgreSQL
 - 4 MSSQL
 - 5 Oracle
- 2 Do połączenia z bazą konieczne są dane użytkownika i hasło
- 3 PHP musi mieć uprawnienia do połączenia z bazą ze swojego serwera

Dostęp do bazy danych

Połączenie i zapytanie

```
<?php
$link = mysql_connect('mysql_host', 'mysql_user', 'mysql_password');
mysql_select_db('my_database');
$query = 'SELECT * FROM my_table';
$result = mysql_query($query);
```

Dostęp do bazy danych c.d.

Odczyt danych z tabeli

```
echo "<table>\n";
while ($line = mysql_fetch_array($result, MYSQL_ASSOC)) {
echo "\t<tr>\n";
foreach ($line as $col_value) {
echo "\t\t<td>$col_value</td>\n";
}
echo "\t</tr>\n";
}
echo "</table>\n";
```

Dostęp do bazy danych c.d.

Zakończenie połączenia

```
mysql_free_result($result);  
mysql_close($link);  
?>
```


Dostęp do bazy danych c.d.

Wygenerowany kod HTML

```
<table>
<tr>
<td>1</td>
<td>Anna</td>
<td>Babacka</td>
</tr>
<tr>
<td>2</td>
<td>Matylda</td>
<td>Babacka</td>
</tr>
<tr>
<td>3</td>
<td>Tomasz</td>
<td>Cabacki</td>
</tr>
```

Dostęp do bazy danych c.d.

Widok w przeglądarce

1	Anna	Abacka
2	Matylda	Babacka
3	Tomasz	Cabacki

Formularze w HTML

- 1 Znacznik `<form>`
- 2 Elementy formularza - znaczniki `<input>`
- 3 Typ pola określany przez atrybut `type`
 - 1 Pole tekstowe `<input type="text">`
 - 2 Pole jednokrotnego wyboru (radio) `<input type="radio">`
 - 3 Pole wielokrotnego zaznaczenia (checkbox) `<input type="checkbox">`
 - 4 Pole hasła (nie wyświetla wpisywanych znaków) `<input type="password">`
 - 5 Przycisk wysyłania `<input type="submit">`
 - 6 Przycisk czyszczenia `<input type="reset">`

Przykładowy formularz

Pytanie o imię, nazwisko i płeć

```
<form>
```

```
Imię: <input type="text" name="imie" /><br />
```

```
Nazwisko: <input type="text" name="nazwisko" /><br />
```

```
Płeć: <input type="radio" name="plec" value="M" /> Mężczyzna<br />
```

```
<input type="radio" name="sex" value="K" /> Kobieta
```

```
<input type="submit" value="Wyślij" />
```

```
<input type="reset" value="Wyczyść" />
```

```
</form>
```

Widok w przeglądarce

Imię:

Nazwisko:

Płeć:

Mężczyzna

Kobieta

Co się dzieje z danymi?

- 1 Dane z formularza wysyłane są do serwera przy po kliknięciu w przycisk `submit`
- 2 Dwie metody
 - 1 **GET** - dane zakodowane w adresie URL
 - 2 **POST** - dane zapisane treści żądania do serwera
- 3 Konieczne jest podanie skryptu, który zajmie się danymi otrzymanymi przez serwer
- 4 Atrybut **action**
- 5 Ścieżka dostępu i nazwa pliku, który przetwarza dane

Wysyłanie danych metodą POST

```
<form action="witaj.php" method="POST">  
Imię: <input type="text" name="imie" /><br />  
Nazwisko: <input type="text" name="nazwisko" /><br />  
<input type="submit" value="Wyślij" />  
</form>
```

Dostęp do danych POST

witaj.php

```
<html>
<head>
</head>
<body>
<p>Witaj <?php echo $_POST["imie"]; ?>!</p>
<p>Twoje nazwisko to <?php echo $_POST["nazwisko"]; ?>.</p>
</body>
</html>
```

Widok w przeglądarce po wysłaniu

Witaj Tomasz!
Twoje nazwisko to Cabacki.

Wysyłanie danych metodą GET

```
<form action="witaj.php" method="GET">  
Imię: <input type="text" name="imie" /><br />  
Wiek: <input type="text" name="wiek" /><br />  
<input type="submit" value="Wyślij" />  
</form>
```

Widok w przeglądarce

Imię:

Wiek:

Adres URL wysłany do serwera

`http://mojastrona.com/witaj.php?imie=Tomasz&wiek=32`

Dostęp do danych GET

witaj.php

```
<html>
<head>
</head>
<body>
<p>Witaj <?php echo $_GET["imie"]; ?>!</p>
<p>Masz <?php echo $_GET["wiek"]; ?> lat.</p>
</body>
</html>
```

Widok w przeglądarce po wystaniu

Witaj Tomasz!
Masz 32 lat.

Kiedy POST a kiedy GET?

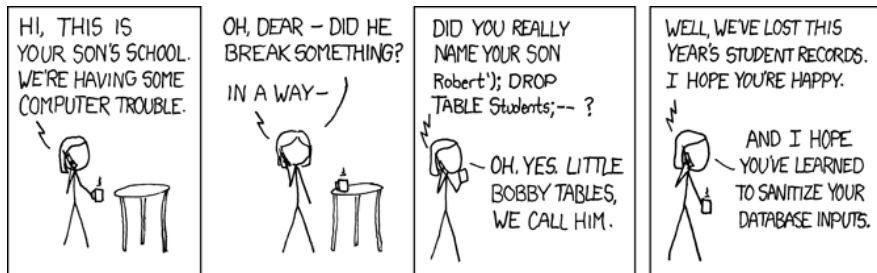
1 GET

- 1 Efekt wielokrotnego wysłania tych samych danych jest taki sam jak efekt jednokrotnego wysłania
- 2 Brak efektów ubocznych, albo są one nieistotne
- 3 Mała ilość danych
- 4 Tylko przy pobieraniu danych z bazy

2 POST

- 1 Wysłanie formularza powoduje dodatkowe efekty uboczne, które nie powinny być powtarzane
- 2 Duża ilość danych
- 3 Pobieranie, dodawanie, usuwanie danych z bazy

SQL injection ;)

Rysunek: <http://xkcd.com/327/>

Walidacja i zabezpieczenia

1 Po stronie klienta

- 1 JavaScript
- 2 Przed wysłaniem danych z formularza
- 3 Wyrażenia regularne - poprawność danych
- 4 Nie gwarantuje poprawności danych
- 5 Dla wygody użytkownika

2 Po stronie serwera

- 1 PHP,...
- 2 Po wysłaniu danych z formularza
- 3 Usuwanie niebezpiecznych znaków
- 4 Dodawanie \ przed ' i "(*addslashes()*)
- 5 Wykorzystanie funkcji dla używanej bazy (*mysql_real_escape_string()*)
- 6 Wyrażenia regularne - poprawność danych
- 7 Dla bezpieczeństwa